

Työ- ja elinkeinoministeriö
Energiamarkkinavirasto

**TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN
JA ENERGIAMARKKINAVIRASTON
VÄLINEN TULOSSOPIMUS VUODELLE 2012**

1. Yleistä

1.1. Toiminta-ajatus

Energiamarkkinavirasto on työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan asiantuntijavirasto, jonka toiminta-ajatuksena on valvoa ja edistää sähkö- ja maakaasumarkkinoiden toimintaa ja tukea ilmastotavoitteiden saavuttamista.

1.2. Visio

Energiamarkkinavirasto on määrittänyt sekä toimialavision että organisaattorisen vision. Ne on päivitetty syksyllä 2010. Toimialavision mukaan vuonna 2020 sähkö- ja maakaasuverkot toimivat tehokkaasti ja luotettavasti vastaten asiakkaiden kehittyviin odotuksiin. Yhdentyvät sähkömarkkinat takaavat hyvän toimitusvarmuuden ja kilpailukykyisen sähkön hinnan. Laajentunut päästökauppajärjestelmä ja uusiutuvan energian käytön edistäminen tukevat ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Energiamarkkinavirastoa itseään koskevan vision mukaan virasto on aktiivinen ja tehokas asiantuntijaorganisaatio, jonka esimerkillistä toimintaa arvostetaan sekä kotimaassa että kansainvälisesti.

VISIO 2020

Sähkö- ja maakaasuverkot toimivat tehokkaasti ja luotettavasti vastaten asiakkaiden kehittyviin odotuksiin.

Yhdentyvät sähkömarkkinat takaavat hyvän toimitusvarmuuden ja kilpailukykyisen sähkön hinnan.

Laajentunut päästökauppajärjestelmä ja uusiutuvan energian käytön edistäminen tukevat ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Energiamarkkinavirasto on aktiivinen ja tehokas asiantuntijaorganisaatio, jonka esimerkillistä toimintaa arvostetaan sekä kotimaassa että kansainvälisesti.

1.3. Kytkeä hallituksen pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategiaan, hallitusohjelmaan sekä työ- ja elinkeinoministeriön konsernistrategiaan

Valtioneuvoston marraskuussa 2008 antamassa pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategiassa asetettiin strategiseksi tavoitteeksi energian loppukulutuksen kasvun pysäyttäminen ja kääntäminen laskuun.

Valtioneuvosto on asettanut tavoitteeksi nostaa uusiutuvan energian osuus vuoteen 2020 mennessä 38 %:iin RES-direktiivissä Suomelle asetetun velvoitteen mukaisesti. Uutena edistämiskeinona on vuonna 2011 otettu käyttöön uusiutuvaan energiaan perustuvan sähköntuotannon syöttötariffijärjestelmä.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmassa todetaan, että päästöjen vähentämisessä ja samalla energiansaannin turvaavassa työssä energiatehokkuus, toimitusvarmuus, energian kohtuuhintaisuus sekä omavaraisuuden lisääminen muodostavat yhteen sovitettavan tavoitteiden kokonaisuuden. Energia- ja ilmastoasiat ovat enenevästi EU:ssa linjattavia asioita ja tätä varten laaditaan pitkän aikavälin kansallinen EU-strategia ilmasto- ja energia-asioista.

Hallitus on asettanut tavoitteekseen muun muassa sähköntuotannon omavaraisuuden parantamisen. Työ- ja elinkeinoministeriön konsernin tavoitelinjausten mukaan energiapolitiikan keskeinen tavoite on energiaomavaraisuuden lisääminen. Omavaraisuutta lisätään käyttäen taloudellisia kannusteita, normeja ja johdonmukaista lupapolitiikkaa sekä edistämällä energiatehokkuutta. Mitattavana tavoitteena on, että riippuvuus tuontienergiasta laskee (54,4 prosenttia vuonna 2009).

Energiamarkkinaviraston toiminnalle sovitaan jäljempänä tulossopimuksessa seuraavat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet:

- (1) sähkö- ja maakaasuverkkopalveluja tarjotaan tehokkaasti, luotettavasti ja kohtuulliseen hintaan;
- (2) sähkömarkkinat toimivat hyvin;
- (3) uusiutuvan energian osuus sähköntuotannossa kasvaa;
- (4) Suomi täyttää Kioton pöytäkirjan velvoitteet ja päästökauppasektorin velvoitteet kaudella 2013-2020 .

Energiamarkkinavirasto on kuitenkin ainoastaan yksi toimija muiden joukossa vaikuttamassa näiden yhteiskunnallisten tavoitteiden toteutumiseen. Virasto luo toiminnallaan toisaalta pohjaa valtioneuvoston pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategian sekä ministeriön konsernistrategian tavoitelinjausten toteutumiselle ja toisaalta edistää aktiivisesti näiden tavoitteiden toteutumista.

2. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Työ- ja elinkeinoministeriö on valtion vuoden 2012 talousarvioesitykseen liittyen asettanut yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet energiapolitiikan tulosalueelle (32.60). Tavoitteena on, että Suomen energiatalous pysyy monipuolisena ja energian toimitusvarmuus säilyy korkeana, energiemarkkinat toimivat hyvin sekä Suomi täyttää EU:n vuodelle 2020 asetamat tavoitteet vähentää päästöjä, lisätä uusiutuvan energian käyttöä ja parantaa energiatehokkuutta.

Työ- ja elinkeinoministeriö on asettanut strategiassaan tavoitelinjaukseksi (TL 3): Lisäämme Suomen energiaomavaraisuutta. Tavoitelinjauksen pohjalta on asetettu seuraavat tulostavoitteet:

TL 3.1. Sähkömarkkinoiden toimivuus paranee.

TL 3.2. Uusiutuvan energian osuus energian loppukulutuksesta lisääntyy 33 prosenttiin vuonna 2015.

TL 3.3. Energiatehokkuus paranee.

Näihin yleisiin tavoitteisiin liittyy mitattavia tavoitteita, jotka Energiamarkkinaviraston toimialaan ja tehtäviin kuuluvain osin on sisällytetty tähän tulossopimukseen. Seuraavassa asetetaan viraston yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet.

2.1. Sähkö- ja maakaasuverkkopalveluja tarjotaan tehokkaasti, luotettavasti ja kohtuulliseen hintaan (TL 3.1.)

Sähkö- ja maakaasuverkkotoiminnan sääntelyviranomaisena Energiamarkkinaviraston keskeisenä tehtävänä on varmistaa lakisääteisenä monopolina toimivan verkkotoiminnan tuottamien palvelujen hinnoittelun kohtuullisuus ja verkkotoiminnan tehokkuus, palveluiden korkea laatu ja toimitusvarmuus sekä liiketoiminnan kehittäminen asiakastarpeiden muuttuessa ja liiketoiminnan jatkuvuuden turvaaminen myös pitkällä aikavälillä.

Sähkö- ja maakaasuverkkojen palvelujen hinnoittelun kohtuullisuudelle ja verkkotoiminnan tehokkuudelle ei aseteta numeerista tavoitearvoa. Energiamarkkinavirastolle asetetaan tavoitteeksi omilla toimenpiteillään pyrkiä varmistamaan sähkö- ja maakaasuverkkojen palvelujen hinnoittelun kohtuullisuus ja verkkotoiminnan tehokkuus siten, että verkonhaltijat suorittavat lakisääteiset tehtävänsä ja pystyvät toteuttamaan verkkopalvelujen laadun ja palvelutason kehittämiseksi tarvittavat riittävät investoinnit. Energiamarkkinavirasto valvoo sähköverkkotoimintaa tavoitteenaan kohtuullisen hinnoittelun ja tehokkaan sähköverkkotoiminnan ohella sähköjakelun korkea laatu. Sähkön siirron ja jakelun häiriöttömyyttä mitataan asiakkaan kokemalla keskimääräisellä keskeytysajalla, keskeytysten keskimääräisellä lukumäärällä sekä vähintään 12 tunnin keskeytysten perusteella vakio-korvauksia saaneiden asiakkaiden osuudella.

Energiamarkkinavirasto edistää edellä lueteltuja tavoitteita omin toimin. Kunkin tavoitteen toteutumiseen vaikuttaa myös monia Energiamarkkinaviraston vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevia tekijöitä. Sähkö- ja maakaasuverkkopalvelujen hinnan kehitys on paljolti riippuvainen yleisen korkotason, rakennuskustannusindeksin ja kuluttajahintaindeksin kehityksestä. Niin ikään valvontamenetelmät mahdollistavat hintatason kohoamisen, joka voi tapahtua esimerkiksi investointien lisääntymisen tai verkko-toiminnan laadun parantamisen perusteella. Suuri osa verkonhaltijoista ei ole tähän mennessä ottanut täysimääräistä sallittua tuottoa ja ne voisivat siten hinnoittelun sääntelyn estämättä nostaa hintojaan. Myös sähkön siirron ja jakelun häiriöttömyyttä koskeva tavoite on haasteellinen, sillä voimakkaat sääilmiöt kuten myrskyt voivat vaikuttaa merkittävästi mittareiden arvoihin.

2.2. Sähkömarkkinat toimivat hyvin (TL 3.1.)

Sähkön tukkumarkkinoiden toimivuuden edistämisen kohteita ovat markkinoiden käytettävissä olevan riittävän siirtokapasiteetin varmistaminen, siirtorajoitusten hallinta markkinoiden kannalta optimaalisella tavalla, tasesähkömarkkinoiden integraatio ja markkinoiden läpinäkyvyyden kehittäminen.

Siirtokapasiteetin riittävyttä sekä siirtorajoitusten hallinnan optimaalisuutta markkinoiden kannalta mitataan sen perusteella, kuinka suuren osan ajasta Suomi muodostaa sähkön tukkumarkkinoilla oman hinta-alueen. Tavoitteena on, että Suomi muodostaisi vuonna 2012 oman hinta-alueen pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla korkeintaan 10 % ajasta. Tavoitteen saavuttamiseen vaikuttavat merkittävästi vesivoiman tarjonta pohjoismaisilla markkinoilla ja sähköjärjestelmän keskeisten siirtoyhteyksien käytettävyys.

Vähittäismarkkinoiden toimivuutta Energiamarkkinavirasto edistää parantamalla sähkönmyyjän vaihdon sujuvuutta sähköasiakkaiden, myyjien ja verkonhaltijoiden näkökulmasta. Vähittäismarkkinoiden toimivuutta mitataan myyjän vaihtoaktiivisuuden perusteella sekä eri sidosryhmille (myyjät, verkonhaltijat ja sähkön käyttäjät) tehtävän asiakaskyselyn avulla. Uutena mittarin otetaan käyttöön Euroopan komission julkaisema kuluttajilta kerätty arvio Suomen sähkömarkkinoiden toimivuudesta (MPI, Market Performance Indicator). Tavoitteena on, että vuoden 2012 aikana vähintään 7 prosenttia asiakkaista vaihtaa sähkön toimittajaansa ja asiakas- ja sidosryhmäkyselyssä sähkön myyjien, verkonhaltijoiden ja loppukäyttäjien vähittäismarkkinoiden toimivuudesta antamien arvosanojen keskiarvo on vähintään 3,5 (asteikolla 1-5). Komission keräämän tunnusluvun (MPI) osalta tavoitteena on vähintään 76 (asteikolla 0-100).

Energiamarkkinavirastolle vähittäismarkkinoiden toimivuudelle asetettu tavoitearvo on melko vakaa, mutta haasteellinen. Tämä johtuu siitä, että pienkäyttäjien arviot sähkömarkkinoiden toimivuudesta ovat perinteisesti olleet melko kriittisiä. Sähkönkäyttäjien aktiivisuus myyjänvaihdossa on osittain riippuvainen ulkoisista, viraston kontrollin ulkopuolella olevista

asioista kuten sähkönhinnan kehityksestä ja siitä, onko markkinoilla tarjolla kilpailukykyisiä sähkötarjouksia.

2.3. Uusiutuvan energian osuus sähköntuotannossa kasvaa (TL 3.2.)

Energiamarkkinaviraston tehtävänä on edistää uusiutuvien energialähteiden käyttöä sähköntuotannossa. Tavoitteen saavuttamista Energiamarkkinavirasto edistää yhdessä ministeriön energiaosaston, Tekesin, VTT:n, Geologian tutkimuskeskuksen, Kuluttajaviraston ja ELY-keskusten kanssa.

Omilla toimenpiteillään virasto vaikuttaa tavoitteen saavuttamiseen hoitamalla yleistä sähkömarkkinoiden valvontatehtäväänsä varmistaen, että verkkoon pääsyä koskevat ehdot ovat tasapuolisia ja syrjimättömiä sähkön tuotantomuotojen suhteen ja että uusiutuvaan energiaan perustuvan tuotannon tarpeet otetaan tasapuolisesti huomioon verkkojen kehittämisessä. Toisaalta Energiamarkkinavirasto edistää tavoitteen saavuttamista myös hoitamalla uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotukijärjestelmään liittyviä viranomaistehtäviä.

Näiden toimenpiteiden lisäksi Energiamarkkinavirasto edistää uusiutuvan energian käyttöä sähköntuotannossa valvomalla sähkön alkuperätakuujärjestelmän toimintaa sekä tarjoamalla nettihintapalvelun kautta kuluttajille tietoa siitä, mistä energialähteistä myytäväksi tarjottu sähkö on tuotettu.

Uusiutuvien energialähteiden edistämistä koskevien tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttavat olennaisesti ulkopuolelta tulevat tekijät, jotka kohdistuvat tuotantotukijärjestelmissä olevien tuottajien ja todentajien toimintaan, tuotantotukijärjestelmissä olevien kannusteiden riittävyyteen synnyttää uusiutuviin energialähteisiin perustuvia uusia tuotantoinvestointeja sekä tuotantolaitoksia koskeviin muihin lupamenettelyihin.

2.4. Suomi täyttää Kioton pöytäkirjan velvoitteet ja päästökauppasektorin velvoitteet kaudelle 2013-2020

YK:n ilmastomuutosta koskevan puitesopimuksen (UNFCCC) tavoitteena on vakiinnuttaa ilmakehän kasvihuonekaasujen määrä vaarattomalle tasolle. Ilmastomuutoksen puitesopimusta täsmentää Kioton pöytäkirja, joka velvoittaa Suomea vakiinnuttamaan päästönsä vuosina 2008 – 2012 vuoden 1990 tasolle. Kioton pöytäkirja velvoittaa maita mm. raportoimaan päästönsä sekä kehittämään ja ylläpitämään toimivaa päästöoikeuksien rekisterijärjestelmää. EU:ssa ja kansallisesti valmistaudutaan EU:n päästökaupan kauteen 2013-2020. Päästöjen raportoinnin ja Kioton pöytäkirjan mukaisen kansallisen päästökaupparekisterin tavoitteena on osaltaan varmistaa, että Suomi täyttää Kioton pöytäkirjan ja EU:n päästökaupan kasvihuonekaasujen rajoittamis- ja raportointivelvoitteet.

Energiamarkkinavirasto vaikuttaa osaltaan sekä EU:n päästökaupan että Kioton pöytäkirjan velvoitteiden täyttämiseen valvomalla, että päästökauppaan kuuluvat yritykset raportoivat päästönsä vuosittain ja varmista-

malla, että yritykset palauttavat päästöjä vastaavan määrän päästöoikeuksia tai -yksiköitä. Energiamarkkinavirasto osallistuu myös Kioton pöytäkirjan raportointivelvoitteiden täyttämiseen.

Energiamarkkinavirasto toteuttaa yllä mainittuja tavoitteita omin toimin. Vaikuttavuustavoitteen toteutumiseen vaikuttaa yritysten vuosittaisen päästöraportoinnin virheettömyys. Päästöraportoinnin todentamisen yhteydessä tarkistettavassa vuosittaisessa päästömäärässä ei saa olla puutteita tai virheitä, jotka vaikuttavat palautettavaan päästöoikeusmäärään.

Vaikuttavuus	Mittari ¹⁾	2009 Toteuma	2010 Toteuma	2011 Tavoite	2012 Tavoite
Kohtuuhintaiset ja tehokkaat sähköverkko-palvelut (TL 3.1.)	Tulostavoitteelle ei aseteta numeerista tavoitearvoa	9,1	4,6	5,0	-
Kohtuuhintaiset ja tehokkaat maakaasuverkko-palvelut	Tulostavoitteelle ei aseteta numeerista tavoitearvoa	9,5	3,0	1,5	-
Sähkön siirto ja jakelu ovat riittävän häiriöttömiä ja keskeytyksettömiä (TL 3.1.)	Asiakkaan kokema keskimääräinen keskeytys-aika jakeluverkossa, enintään (min)	86	272	100	100
	Asiakkaiden kokemien keskeytysten lukumäärä jakeluverkossa, enintään (kpl)	4,16	6,37	4,20	4,2
	Vähintään 12 tunnin keskeytysten perusteella vakiokorvauksia saaneiden asiakkaiden osuus, enintään (%)	0,71	3,39	0,8	0,8
Siirtokapasiteetin riittävyys ja siirto rajoitusten hallinnan optimaalisuus (TL 3.1.)	Osuus ajasta, jonka Suomi on oma hinta-alueensa pohjoismaisilla tukkusähkömarkkinoilla, enintään (%)	4	6	10	10
Vähittäismarkkinoiden toimivuus (TL 3.1.)	Sähkönmyyjän vaihtokäytännön vähittäismarkkinoilla, vähintään (%)	8,1	7,6	7,0	7,0
	Komission julkaisema kuluttaja-arvio Suomen sähkömarkkinoista (MPI), vähintään (asteikolla 0-100) ¹⁾		75,0		76,0
	Energiamarkkinaviraston vuotuinen asiakaskysely vähittäismarkkinoiden toimivuudesta, vähintään (asteikolla 1-5)	3,3	3,3	3,5	3,5
Päästökauppasektori täyttää Kioton pöytäkirjasta aiheutuvat hiilidioksidipäästöjen rajoittamiselvoitteet	Kaikki toiminnassa olevat laitokset palauttavat päästöjä vastaavat päästöoikeudet tai -yksiköt päästökaupparekisteriin, mennessä	30.4.2009	30.4.2010	30.4.2011	30.4.2012

¹⁾ Euroopan komission (DG SANCO) vuosittain julkaisema Consumer Market Scoreboard. Sähkön osalta tiedot on julkaistu vuodesta 2010 lähtien. Vuoden 2011 arvosana on 73,7.

3. Toiminnallinen tuloksellisuus

3.1. Toiminnallinen tehokkuus

3.1.1. Taloudellisuus

Energiamarkkinaviraston eri toimintojen taloudellisuuden kehittymistä voidaan arvioida suhteuttamalla niiden aiheuttamia kustannuksia valvottavien markkinoiden kokoon nähden. Seurattavia toimintoja ovat sähkömarkkinoiden valvonta (sisältää sekä verkkotoiminnan että muun sähkömarkkinoiden valvonnan), maakaasumarkkinoiden valvonta (vastaavalla tavalla laajasti kuin sähkö) ja päästökaupan valvonta.

Tavoitteena on sähkö- ja maakaasumarkkinavalvonnan sekä päästökaupan valvonnan taloudellisuus. Mittareina käytetään sähkö-, maakaasu- ja päästökaupan valvontaan kohdistettuja kustannuksia suhteutettuna sähkön ja maakaasun kulutukseen sekä päästökauppasektorin päästöihin. Mittareiden saamiin arvoihin vaikuttavat sekä toimintamenojen muuttuminen että jakajana olevien suureiden muutokset.

Valtioneuvoston periaatepäätös toimintameno- ja säästöistä edellyttää toimintameno- ja säästöjen aikaansaamista muun muassa tehostamalla valtion yhteisten palvelujen käyttöä ja viraston omaa toimintaa tehostamalla esimerkiksi matkakulujen, tietojärjestelmien ja painatuskulujen osalta. Energiamarkkinavirasto kartoittaa mahdollisuudet tehostaa toimintaansa valtioneuvoston periaatepäätöksen mainitsemien kohtien osalta.

Taloudellisuus	Mittari	2009 Toteuma	2010 Toteuma	2011 Tavoite	2012 Tavoite
Sähkö- ja maakaasumarkkinavalvonnan sekä päästökaupan valvonnan taloudellisuus	Sähkömarkkinavalvonnan toimintamenot/sähkön kulutus, enintään (snt/kWh)	0,0026	0,004	0,0025	0,004
	Maakaasumarkkinavalvonnan toimintamenot/maakaasun kulutus, enintään (snt/m ³)	0,0131	0,034	0,013	0,03
	Päästökaupan valvonnan toimintamenot/päästökauppasektorin CO ₂ päästöt, enintään (snt/tCO ₂)	2,02	2,46	2,0	2,5

3.1.2. Tuottavuus

Tuottavuudella tarkoitetaan tuotosten suhdetta panoksiin. Energiamarkkinaviraston tuottavuutta mitataan Tilastokeskuksen laskemalla kokonaisuottavuuden indeksillä. Tuottavuusindeksissä käytettäviä mitattavia tuotoksia eli suoritteita ovat päätökset, luvat, lausunnot, raportit sekä erilaiset valvontatoimenpiteet kuten vuotuiset sähkö- ja maakaasuverkkotoiminnan kohtuullisuuslaskelmat ja päästöselvitysten läpikäynti. Panoksia puolestaan ovat toimintamenot.

Energiamarkkinaviraston tavoitteena on, että tuottavuus kehittyy myönteisesti. Vuosi 2006 on vertailuvuosi, jona tuottavuusindeksi saa arvon 100.

Toiminnan tuottavuutta tukee tehokas sisäinen toimintatapa, jota koskevia tavoitteita ovat toimivat prosessit ja viraston toimintaa tukeva organisaatio. Näitä arvioidaan tekemällä koko viraston toimintaa koskeva itsearviointi kahden vuoden välein EFQM-mallilla. Vuoden 2011 syksyllä toteutetaan järjestyksessä neljäs itsearviointi. Vuonna 2007 toteutetussa arvioinnissa tulos oli 527 ja vuonna 2009 544 pistettä.

Lisäksi tuottavuutta koskevana tavoitteena on, että työajasta käytetään 80 % määriteltyihin strategisiin painopistealueisiin.

Tuottavuus	Mittari	2009 Toteuma	2010 Toteuma	2011 Tavoite	2012 Tavoite
Kokonaistuottavuus	Kokonaistuottavuusindeksin arvo vähintään	111,3	83,8	90	92
Resurssien käytön taloudellisuus	Osuus työajasta, joka käytetään strategisiin painopistealueisiin, vähintään (%)	75,8	75,6	80	80
Viraston toiminta on järjestetty tehokkaasti ja taroituksenmukaisesti	EFQM-itsearvioinnin tulos	544	-	550	-

3.1.3. Kannattavuus ja kustannusvastaavuus

Energiamarkkinaviraston toiminnan kannattavuudelle ja kustannusvastaavuudelle on asetettu tavoitteet. Kannattavuutta arvioidaan taloussuunnittelun osuvuudella, jota mitataan budjetin ja toteutuman erolla. Energiamarkkinavirastolle on ominaista, että maksullisen toiminnan osuus toiminnan rahoituksesta on suuri. Tästä syystä maksullisten toimintojen kustannusvastaavuus on tärkeää. Tavoitteena on, että maksullisen toiminnan kustannukset ja niiden rahoittamiseksi perittävät lupa-, valvonta- ja muut maksut vastaavat toisiaan.

Kannattavuus ja kustannusvastaavuus	Mittari	2009 Toteuma	2010 Toteuma	2011 Tavoite	2012 Tavoite
Taloussuunnittelun osuvuus	Talousarvion ja toteutuman erotus, enintään (+ %)	14	5,5	3-10	3-10
Maksullisten toimintojen kustannusvastaavuus	Kustannusvastaavuus (%)	113	98	100	100

3.2. Tuotokset ja laadunhallinta

3.2.1. Suoritteet ja julkishyödykkeet

Toimiva ja tavoitteellinen sähkö- ja maakaasuverkkotoiminnan valvonta (TL 3.1.)

Vuonna 2011 päättyy sähköverkkotoiminnan toinen valvontajakso (2008 - 2011) ja vuonna 2012 alkaa sähköverkkotoiminnan kolmas valvontajakso (2012 - 2015). Maakaasuverkkotoiminnan toinen valvontajakso (2010 - 2014) alkoi vuonna 2010. Tavoitteena on, että virasto antaa 30.11.2012 mennessä sähköverkonhaltijoiden toisen valvontajakson valvontapäätökset ja 31.10.2012 mennessä maakaasuverkonhaltijoiden verkkotoiminnan kohtuullisen tuoton laskelmat vuodelta 2011.

Sähkön tukku- ja vähittäismarkkinoiden toimivuuden sekä energiatehokkuuden edistäminen (TL 3.1. ja TL 3.3.)

Kolmannen sisämarkkinapaketin täytäntöönpano kansallisessa lainsäädännössä sekä tulevan REMIT-asetuksen² toimeenpano merkitsevät Energiamarkkinavirastolle uusia valvonta- ja seurantatehtäviä sekä nykyistä merkittävämpää roolia yhteiseurooppalaisten sähkö- ja maakaasumarkkinoita koskevien sääntöjen muodostamisessa.

Energiamarkkinavirasto edistää sähkön ja maakaasun tukku- ja vähittäismarkkinoiden toimivuutta osallistumalla aktiivisesti pohjoismaisella tasolla NordREGin (Nordic Energy Regulators) sekä eurooppalaisella tasolla CEERin (Council of European Energy Regulators) ja ACERin (Agency for Co-operation of Energy Regulators) toimintaan.

Tavoitteen toteutumista virasto edistää osallistumalla aktiivisesti em. organisaatioissa niihin osa-alueisiin, joissa virastolla on nimenomainen toimivalta ja joissa Suomelle on tärkeää pyrkiä edistämään suomalaisten, yhteispohjoismaisten, pohjoisten alueellisten ja EU:n sähkömarkkinoiden kehittymistä ja toimivuutta. Kansainvälisessä yhteistyössä ja vaikuttamisessa Energiamarkkinaviraston tavoitteena on turvata Suomen energiajärjestelmän vahvuudet sekä edistää Suomelle tärkeiden etujen huomioon ottamista markkinakehityksessä.

Vuonna 2012 Energiamarkkinavirasto vaikuttaa sähkön tukkumarkkinoiden kehittymiseen osallistumalla aktiivisesti eurooppalaisen sääntelyjärjestelmän mukaisten yhteisten verkkosääntöjen laatimiseen ACERin työryhmissä. Osallistumalla aktiivisesti myös CEER-yhteistyöhön virasto pyrkii vaikuttamaan eurooppalaisten tukku- ja vähittäismarkkinoiden kehitykseen myös niillä osa-alueilla, jotka eivät kuulu ACER-viraston vastuulle. Energiamarkkinavirasto edistää sähkön tukkumarkkinoiden toimivuutta Pohjoismaissa osallistumalla ja vaikuttamalla tiiviisti NordREG-yhteistyössä tukkumarkkinamekanismien kehittämiseen.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus energian tukkumarkkinoiden eheydestä ja tarkasteltavuudesta

Sähkön vähittäismarkkinoiden toimivuutta Energiamarkkinavirasto edistää osallistamalla ja vaikuttamalla yhteispohjoismaisten sähkön loppukäyttäjämarkkinoiden kehittämiseen, valvomalla Suomessa eri sähkömarkkinaosapuolten toimintaa sekä parantamalla sähkönmyyjän vaihdon sujuvuutta.

Vähittäismarkkinoiden toimivuuden edistämiseksi Energiamarkkinaviraston tavoitteena on parantaa sähkönmyyjän vaihdon sujuvuutta sähkön loppukäyttäjien, myyjien ja verkonhaltijoiden näkökulmasta. Viraston keinoina tavoitteen saavuttamiseksi ovat parantaa hintatietojen saatavuutta pienasiakkaille, tiedottaa riittävästi kuluttajille sähkömarkkinoista, poistaa havaitut sähkökilpailun esteet verkkopalveluhinnoista ja -ehdoista sekä kehittää sähkönmyyjän vaihtoprosessia entistä toimivammaksi. Lisäksi Energiamarkkinavirasto seuraa, miten energian käyttäjät saavat energiemarkkinoilla toimivien yritysten energiapalveluista annetun lain (1211/2009) edellyttämiä mittaukseen ja palauteraporttiin liittyviä palveluita energiayhtiöiltä ja tarvittaessa velvoittaa korjaamaan esiin tulleet puutteet.

Virasto osallistuu vuonna 2012 NordREG-yhteistyön puitteissa myös pohjoismaisten energiaministereiden päätösten mukaisesti yhteispohjoismaisten sähkön vähittäismarkkinoiden luomiseen. Viraston tavoitteena on vaikuttaa yhteistä markkinamallia koskeviin linjauksiin ja yhteisesti sovittaviin käytäntöihin siten, että ne edistävät vähittäismarkkinoiden kilpailua Suomessa ja muualla Pohjoismaissa ja tuovat hyötyjä sähkönkäyttäjille. Työssä huomioidaan ehdotuksista sähkön tarjontaan Suomen vähittäismarkkinoille aiheutuvat vaikutukset kokonaisuudessaan. Lisäksi huolehditaan siitä, että jakeluverkkojen kautta perittävien energia- ym. verojen ja niitä vastaavien maksujen keräämiseen ei aiheudu ongelmia. Eri vaihtoehtojen hyvät ja huonot puolet selvitetään ja esitetään energiaministereille annettavassa raportissa. Energiamarkkinavirasto toimii vuonna 2012 NordREG:n puheenjohtajana.

Onnistumistaan sähkön tukku- ja vähittäismarkkinoiden edistämässä pohjoismaisen ja eurooppalaisen viranomaisyhteistyön avulla Energiamarkkinavirasto arvioi vuosittaisella asiakaskyselyllä, joka sisältää kysymyksiä Energiamarkkinaviraston kansainvälisen toimintaan osallistumisen riittävydestä ja sen vaikuttavuudesta.

Sähkön vähittäismarkkinoiden toimivuutta sekä sähkönmyyjän vaihdon sujuvuutta arvioidaan Energiamarkkinaviraston teettämällä asiakaskyselyllä, johon sisältyy sähkön pienkäyttäjille suunnattu kysymysosio.

Sähkön ja maakaasun toimitusvarmuuden luotettava seuranta (TL 3)

Energiamarkkinavirasto seuraa sähkön ja maakaasun tarjonnan ja kysynnän tasapainon kehitystä Suomessa yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Energiamarkkinavirasto vaikuttaa omalta osaltaan sähkön ja maakaasun toimitusvarmuuden edistämiseen hoitamalla sille annettua valvontatehtävää tehokkaasti ja luotettavasti.

Sähkön ja maakaasun toimitusvarmuuden seuranta koskevana tavoitteena on, että valvontatieto on mahdollisimman luotettavaa ja ajantasaista ja että sillä edesautetaan nykyisen käyttövarmuustason säilyttämistä. Energiamarkkinavirastolta tämä edellyttää hyvää toimitusvarmuuden seurantajärjestelmää ja analyysivälineitä.

Energiamarkkinavirasto vaikuttaa toimitusvarmuuden toteutumiseen ja markkinoiden toimintaan myös hoitamalla sähkön tuotannon ja kulutuksen tasapainoa turvaavaan tehoreservijärjestelmään liittyviä viranomaistehtäviä. Vuonna 2012 viraston tavoitteena on määrittää vuodesta 2013 alkaen tarvittavan tehoreservikapasiteetin määrä sekä menettelyt sähkön kulutuksen kysyntäjoustojen sisällyttämiseksi osaksi tehoreservijärjestelmää.

Toimiva sähkön tuotantotukien lupa- ja maksatusjärjestelmä (TL 3.2.)

Vuoden 2011 alussa tuli voimaan laki uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotukijärjestelmästä. Energiamarkkinaviraston tehtäviin kuuluvat tuotantotukijärjestelmiin hakeutuvien sähkön tuottajien hyväksymis- ja valvontatehtävät, tuottajille maksettavien tukien maksatustehtävät sekä järjestelmässä mukana olevien todentajien hyväksymis- ja valvontatehtävät.

Energiamarkkinaviraston tavoitteena on ylläpitää ja kehittää toimiva tuotantotukien lupa- ja maksatusjärjestelmä. Tavoitteen saavuttamiseksi viraston keinoina ovat kehittää toimiva ja tehokas sähköinen asiointijärjestelmä tuottajille ja todentajille sekä määrittää tehokkaat käsittely- ja valvontaprosessit.

Toimivan tuotantotukien lupa- ja maksatusjärjestelmän saavuttamista mitataan ennakkotieto- ja lupahakemusten käsittelyajoilla, tuotantotukien maksatusaikatauluilla sekä asiakaskyselyllä tuotantotukijärjestelmän toimivuudesta.

Toimiva päästökauppajärjestelmä ja Kioton rekisterijärjestelmä

Energiamarkkinaviraston tehtävänä päästökaupassa on luoda edellytyksiä suomalaisille toimijoille osallistua päästökauppajärjestelmään. Energiamarkkinaviraston tavoitteena vuonna 2012 on kehittää ja ylläpitää toimivaa päästökauppajärjestelmää, jotta suomalaiset päästökaupan piiriin kuuluvat yritykset voivat osallistua EU:n ja Kioton pöytäkirjan velvoitekauden 2008 - 2012 päästökauppajärjestelmään sekä EU:n päästökauppaan kaudella 2013-2020. Energiamarkkinaviraston tehtävänä on hallinnoida unionin päästökaupparekisteriä, varmistaa toimiva ja tehokas lupaprosessi sekä luotettava ja asiantunteva valvonta. Lisäksi uutena vastuualueena virastolle on kaavailtu kansallisen päästöoikeuksien huutokaupanpitäjän viranomaistehtäviä.

Lentoliikenteen päästökaupan alkaminen 1.1.2012 vaikuttaa Energiamarkkinaviraston tehtäviin; rekisterijärjestelmään tulee uusia toimijoita ja lentoliikenteen päästöoikeuksien huutokauppajärjestelmä käynnistyy. Myös uusittu EU:n komission rekisteriasetus asettaa uusia päästöoikeustilien tie-

to- ja asiakirjavaatimuksia. Virasto osallistuu aktiivisesti EU-tasolla päästökauppakauden 2013 – 2020 säädösten ja ohjeistusten valmisteluun omalla toimialueellaan, varautuu kauden 2013 – 2020 kansalliseen täytäntöönpanoon ja siitä aiheutuviin muutoksiin päästökauppajärjestelmässä.

Vuoden 2012 aikana Energiamarkkinavirasto osallistuu unionin rekisterin käyttöönottoon. EU-laajuinen unionin rekisteri pyritään ottamaan käyttöön 1.1.2012 mennessä. Onnistunut käyttöönotto edellyttää sekä teknisiä toimenpiteitä tietokannan siirron osalta että rekisterin käyttäjien neuvontaa ja koulutusta.

EU:n komission uusien tarkkailu- ja raportointi sekä akkreditointi- ja todentamisasetuksien voimaantulo ja soveltaminen vuoden 2013 alusta lukien edellyttävät Suomessa noin 620 laitoksen päästöluvan ja päästöjen tarkkailumenettelyiden tarkistamista.

Toimivan päästökauppajärjestelmän tavoitteen saavuttamista mitataan asiakaskyselyn tuloksilla, lupa- ja lupamuutosten käsittelyajoilla ja toteutuneiden laitoskohtaisten päästötietojen julkistamisajankohdalla.

Biopolttoaineiden ja bionesteiden kestävyys arviointiin liittyviin viranomais-tehtäviin valmistautuminen (TL 3.2.)

Vuonna 2012 on tarkoitus antaa hallituksen esitys laiksi biopolttoaineiden ja bionesteiden kestävydestä. Laki voisi tulla voimaan vuoden 2012 aikana ja siihen sisältyvien viranomaistehtävien hoitaminen on suunniteltu uskottavaksi Energiamarkkinavirastolle. Virasto valmistautuu näiden tehtävien tehokkaaseen hoitamiseen päätettävässä aikataulussa.

3.2.2. Palvelukyky ja laatu

Energiamarkkinaviraston palvelukykyä ja tuotosten laatua mitataan toimenpidepyyntöjen ja lupahakemusten käsittelyajoilla, vuotuisella asiakaskyselyllä, jolla selvitetään valvottavien yritysten ja muiden sidosryhmien näkemyksiä Energiamarkkinaviraston valvontatoiminnasta sekä viraston laatimien vuotuisen sähkö- ja maakaasuverkko toiminnan hinnoittelua koskevien kohtuullisuuslaskelmien valmistumisaikatauluilla. Osa viraston palvelukykyä syntyy myös toimivasta ja ajantasaisesta viestinnästä asiakkaille sähkö- ja maakaasumarkkinoista sekä päästökaupasta, jossa onnistumista mitataan asiakkaille ja sidosryhmille kohdistetun vuotuisen asiakaskyselyn avulla.

Tuotokset ja laadunhallinta	Mittari	2009 Toteuma	2010 Toteuma	2011 Tavoite	2012 Tavoite
Toimiva ja tavoitteellinen sähkö- ja maakaasuverkko-toiminnan valvonta (TL 3.1.)	Verkkovalvonnan toimenpidepyyntöjen ja lupahakemusten keskim. käsittelyaika, enintään (kk)				
	- sähköverkkoasiat				
	a) toimenpidepyynnöt (arvio, 40 kpl)	2,2	3,0 3,2	3,0	3,0
	b) lupa-asiat (arvio, 20 kpl)				
	- maakaasuverkkoasiat (arvio, 5 kpl)	-	0,4	3,0	3,0
	Vuotuinen asiakaskysely verkkovalvonnan toimivuudesta, ka. vähintään (asteikolla 1-5)				
	- sähköverkkovalvonta	3,7	3,7	3,6	3,6
	- maakaasuverkkovalvonta	3,7	3,8	3,6	3,6
	Maakaasuverkkotoiminnan hinnoittelun kohtuullisuuslaskelmien valmistuminen, mennessä (arvio, 24 kpl):	17.11. 2009	28.10. 2010	31.10. 2011	31.10. 2012
	Sähköverkkotoiminnan toisen valvontajakson valvontapäätösten valmistuminen (arvio, 98 kpl)				30.11. 2012
Sähkön tukku- ja vähittäismarkkinoiden edistäminen pohjoismaisen ja eurooppalaisen viranomaisyhteistyön avulla (TL 3.1.)	Vuotuinen asiakaskysely viraston osallistumisesta pohjoismaiseen ja eurooppalaiseen viranomaisyhteistyöhön ja vaikuttamisesta markkinakehitykseen, ka. vähintään (asteikolla 1-5, kolmen arvosanan ka)	3,5	3,6	3,6	3,6
Sähkön vähittäismarkkinoiden edistäminen (TL 3.1.)	Vuotuinen asiakaskysely sähkön pienkäyttäjien kokemasta sähkönmyyjän vaihdon sujuvuudesta, ka. vähintään (asteikolla 1-5)	4,1	4,1	4,0	4,0
	Sähkön vähittäismyyntiä koskevien toimenpide- ja lausuntopyyntöjen keskim. käsittelyaika, enintään (kk) (arvio, 20 kpl)	2,0	1,2	3,0	3,0
Sähkön ja maakaasun toimintusvarmuuden luotettava seuranta (TL 3)	Toimitusvarmuusraportin julkaiseminen, mennessä	15.10. 2009	1.11. 2010	1.11. 2011	1.11. 2012

Tuotokset ja laadunhallinta	Mittari	2009 Toteuma	2010 Toteuma	2011 Tavoite	2012 Tavoite
Toimiva päästökauppajärjestelmä ja päästökaupan valvonta	Laitoskohtaisten päästö- ja päästöoikeustietojen julkistaminen, mennessä (arvio, 590 kpl)	1.4.2009	1.4.2010	1.4.2011	1.4.2012
	Lupa- ja lupamuutoshakemusten keskim. käsittelyaika, enintään (kk) (arvio, 600 kpl)	3	3,8	3,0	3,0
	Vuotuinen asiakaskysely päästökaupan valvonnan toimivuudesta, ka. vähintään (asteikolla 1-5)	4,1	3,7	3,6	3,6
Riittävien tehoreservien varmistaminen (TL 3)	EMV määrittää vuodesta 2013 alkaen tarvittavan tehoreservikapasiteetin määrän, mennessä	-	-		31.12.2012
Toimiva sähkön tuotantotukien lupa- ja maksatusjärjestelmä (TL 3.2.)	Tuottajien ennakkotieto- ja hyväksymishakemusten keskim. käsittelyaika, enintään (kk) (arvio, 100 kpl)			5,0	4,0
	Tuotantotukien maksatus tariffijakson päättymisestä, kk (arvio, 300 kpl)				3,5
	Vuotuinen asiakaskysely tuotantotukijärjestelmän toimivuudesta, ka. vähintään (asteikolla 1-5)			3,3	3,4
Aktiivinen ja toimiva viestintä sähkö- ja maakaasumarkkinoista ja päästökaupasta (TL 3.1.)	Vuotuinen asiakaskysely viestinnän toimivuudesta, ka. vähintään (asteikolla 1-5)	3,9	-	4,0	4,0

3.3. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Tavoitteena on varmistaa viraston tehtävien edellyttämä riittävä teoreettinen ja käytännön osaaminen sekä haasteelliset, vaihtelevat ja mielenkiintoiset työtehtävät organisaation kaikilla tasoilla. Kriittisenä tekijänä tässä suhteessa on asiantuntemuksen hankkiminen, ylläpito ja säilyttäminen virastossa, sillä kilpailu työvoimasta kiristyy. Näiden tavoitteiden toteutumista mitataan VM-Baro -kyselyllä, koulutuspäivien lukumäärällä ja asiakaskyselyn tuloksilla. Lisäksi arvioidaan Energiamarkkinaviraston työnantajakuvan houkuttelevuutta lähtövaihtuvuuden ja avointa työpaikkaa kohden tulevien työhakemusten määrällä.

Virastossa ylläpidetään hyvää työilmapiiriä, joka on tärkeä tekijä henkilöstön pysyvyydelle. Hallittava työn kuormittavuus on yhtenä keskeisenä edellytyksenä henkilöstön hyvinvoinnille, joka pitää sisällään henkilöstön fyysisen ja henkisen terveyden sekä hyvän työilmapiirin. Näiden tavoitteiden seurannassa käytetään mittareina sairauspoissaoloja ja VMBaro -henkilöstökyselyä.

Henkiset voimavarat	Mittari	2009 Toteuma	2010 Toteuma	2011 Tavoite	2012 Tavoite
Henkilöstön fyysinen hyvinvointi paranee	sairauspoissaolopäivät/htv	6,0	5,8	4,0	5,0
	lyhytaikaiset (1-3 pv) sairauspoissaolotapaukset/htv	2,2	2,5	2,0	2,5
Työnantajan kilpailukyky paranee	lähtövaihtuvuus vakinaisesta henkilöstöstä, enintään (%)	2,8	5,6	7	7
	työhakemukset / avoin työpaikka, vähintään (kpl)	26	45,5	20,0	20
Kokonaistyötyytyväisyys, VM-Baro-kysely keskiarvo vähintään (asteikolla 1-5)	tehokas ja kannustava johtaminen (kohta 1)	3,3	3,8	3,6	3,6
	motivoitunut ja osaava henkilöstö (kohta 2)	3,7	4,0	3,7	3,7
	hyvä työilmapiiri (kohta 5)	3,6	3,9	3,8	3,8
Osaava henkilöstö	koulutuspäivät/htv, vähintään	7,3	6,0	5,0	5,0
	vuotuinen asiakaskysely EMV:n henkilöstön asiantuntevuudesta, keskiarvo vähintään (asteikolla 1-5)	4,1	4,2	4,0	4,0

4. Resurssit

Energiamarkkinaviraston tehtävät ovat viime vuosina jatkuvasti lisääntyneet, mikä selittää viraston toimintamenojen ja henkilöstövuosien nopeaa kasvua.

Vuonna 2012 virastolle on tulossa uutena tehtäväkokonaisuutena biopolttoaineiden ja bionesteiden kestävyiden arviointiin liittyvät viranomaisteh-
tävät. Päästökauppaan liittyvät tehtävät laajenevat erityisesti huutokau-
panpitäjän tehtäviin. REMIT-asetuksen toimeenpano tuo virastolle valvon-
ta- ja seurantatehtäviä. Valtion vuoden 2012 talousarvioesityksessä resurs-
sitarve on huomioitu siten, että virastolle on osoitettu 56 henkilöstövuotta.

ENERGIAMARKKINAVIRASTON TULOT JA MENOT VUOSINA 2009 – 2012 (1000 euroa. Luvut eivät pidä sisällään valtion talous- arviosta myönnettyjä tuottavuusmäärärahoja)	2009 Toteuma	2010 Toteuma	2011 TAE	2012 TAE
TULOT				
Toiminnan tulot	2 955	3 138	3 520	4 404
Käytettävissä oleva siirtomääräraha	437	465	170	354
Tulot valtion talousarviosta	916	1 450	1 998	2 284
TULOT YHTEENSÄ	4 308	5 053	5 688	7 042
MENOT				
Henkilöstömenot	2 297	2 576	3 127	4 070
Vuokrat	316	332	482	466
Ostetut palvelut	709	1 525	1 033	1 255
Muut menot	282	306	295	326
Investoinnit	239	143	397	695
MENOT YHTEENSÄ	3 843	4 883	5 334	6 811
YLIJÄÄMÄ+ / ALIJÄÄMÄ-	465	170	354	231
HENKILÖTYÖVUODET YHTEENSÄ	36	35	51	56

5. Muut asiat

5.1. Erityisteemat

Valtioneuvoston periaatepäätös energiatehokkuustoimenpiteistä edellyttää, että julkinen sektori toimii esimerkkinä energiatehokkuuden edistämisessä. Energiamarkkinavirastossa otetaan huomioon valtioneuvoston periaatepäätöksen velvoite energiatehokkuussuunnitelman laadinnasta siten, että suunnitelma on valmis vuoden 2012 kuluessa.

Energiamarkkinavirasto edistää tietohallinnon yhteentoimivuutta tietohallintolain mukaisesti, noudattaa konsernin yhteistä hankehallintamenettelyä sekä osallistuu TEM-konsernin sähköisen hallinnon kehittämiseen (eTEM2.0) palvelutoiminnan ja IT-johtoryhmien linjausten mukaisesti.

Energiamarkkinavirasto toteuttaa vuoden 2011 tietoturvallisuuden kehittämissuunnitelman mukaiset toimenpiteet (VAHTI).

Viraston palvelustrategian nykytilan kuvaus on tehty keväällä 2011. Virasto sitoutuu palvelustrategian mukaisen palvelutoiminnan kehittämiseen palvelutoiminnan- ja IT-johtoryhmien linjausten mukaisesti.

TEM-konsernin tulevaisuuden työelämä 2015 –hankkeessa määriteltiin tavoitetila työssä toimimisesta ja johtamisesta. Tavoitetila on otettu huomioon Energiamarkkinaviraston tulossopimuksessa henkisten voimavarojen mittareissa. Uusien mittareiden osalta tuotetaan toteumatiedot vuodelta 2012.

Energiamarkkinaviraston tulee edistää naisten ja miesten tasa-arvoa toiminnoissaan kuten asiakaspalvelu, viestintä ja henkilöstöpolitiikka. Virasto kiinnittää erityistä huomiota siihen, että tasa-arvo toteutuu henkilöstöpolitiikassa. Toteutuminen mitataan jokavuotisessa VM-Baron kyselyssä.

6. Raportointi ja seuranta

Energiamarkkinavirasto raportoi työ- ja elinkeinoministeriölle Netra-järjestelmän kautta tulostavoitelinjausten mukaisten seurantamittareiden toteutumisesta ministeriön erillisen ohjeen mukaan. Lisäksi Energiamarkkinavirasto raportoi Netran avulla 30.8.2012 mennessä tulostavoitteiden toteutumisesta ajalta 1.1.–30.6.2012. Koko vuoden 2012 tulostavoitteiden toteutumisesta tulee raportoida 15.3.2013 mennessä.

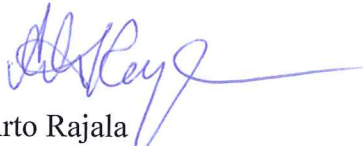
Helsingissä 29. marraskuuta 2011

Työ- ja elinkeinoministeriö

Energiamarkkinavirasto

Esa Härmälä
osastopäällikkö, ylijohdaja

Arto Rajala
hallitusneuvos

Riku Huttunen
ylijohtaja